

Aan: Ezra van Duuren

Den Haag, 31 mei 2022
Betreft: Reactie eindrapport evaluatie wet IKK

Beste Ezra,

April 2022 is het evaluatieonderzoek naar de wet IKK afgerond. Aan de diverse partijen in de klankbordgroep is zowel voorafgaand aan het onderzoek als na afloop de toezegging gedaan dat opmerkingen van de klankbordgroep leden bij het onderzoek, openbaar zouden worden gemaakt tezamen met de evaluatie. Door het ministerie is verzocht om deze opmerkingen met de gehele klankbordgroep tot één reactie te komen. Gezien de verschillende rollen en belangen die vertegenwoordigd waren, is dit niet mogelijk gebleken – de vraag is ook of dit de rol is van een klankbordgroep.

BK, de Brancheorganisatie Kinderopvang, was één van de leden van de klankbordgroep. BK is dé brancheorganisatie voor de kinderopvang in Nederland. BK vertegenwoordigt het hele spectrum: van kleine stichtingen en trotse familiebedrijven tot grote regionale of landelijke not-for-profit en for-profit ketens. We vertegenwoordigen meer dan 1.055 kinderopvangaanbieders, dat is ruim 80% van alle aanbieders die zijn aangesloten bij een brancheorganisatie. Wij zijn de stem, oren en ogen van de branche.

Onze reactie bestaat uit vier onderdelen:

1. Hardheid van de uitspraken in het rapport
2. Input van de Brancheorganisatie Kinderopvang
3. Korte termijn verbeter acties
4. Vervolgonderzoek op de lange termijn

Ad. 1 Hardheid van de uitspraken in het rapport

Het onderzoek van SEO biedt nauwelijks tot geen handvatten voor uitspraken over de effecten van de wet IKK op de kwaliteit van de kinderopvang. In het rapport hanteert SEO een zgn effectladder. Alle gebruikte bronnen zijn beoordeeld op basis van de SEO-effectladder die aangeeft hoe 'hard' de conclusies van de beschikbare bronnen zijn. Daarbij worden vijf niveaus onderscheiden: het hoogste niveau (5) geeft aan dat de bron hard (causaal) bewijs levert voor effecten van de Wet IKK. Het laagste niveau geeft aan dat de bron descriptief bewijs levert voor het effect van de Wet IKK.

Over het algemeen scoren de voor dit onderzoek gebruikte bronnen laag op de effectladder (niveau 1 t/m 3) als het gaat om bewijs voor een effect van de Wet IKK op de kwaliteit van de opvang. Daardoor zijn er geen harde uitspraken mogelijk over de effecten van de Wet IKK op de kwaliteit van de kinderopvang.

Dit is een teleurstellende maar geen verrassende conclusie. Al bij de onderzoeksopzet werd duidelijk dat (a) de bronnen onvoldoende hard waren en (b) de bronnen geen enkel causaal verband zouden kunnen aantonen tussen de wet IKK en de gemeten kwaliteit in de kinderopvang.

Ad. 2 Onduidelijke onderzoeksopzet en onduidelijke afwegingen

In de onderzoeksopzet heeft SEO een afwegingsmoment ingebouwd om te zien of er voldoende informatie voorhanden was. Eventuele blinde vlekken zouden vervolgens met literatuurstudie worden opgevuld en door interviews met stakeholders.

Halverwege het onderzoek is op initiatief van één van de leden van de klankbordgroep een enquête uitgezet onder een klein deel van de werkgevers. SEO heeft aan BK verzocht om deze vragenlijst ook uit te zetten. Wij hebben dit niet gedaan omdat het (a) niet in de gehanteerde onderzoeksopzet paste; (b) de kwaliteit van de vragenlijst onvoldoende doordacht en niet gevalideerd was en (c) omdat de input van BK al gebaseerd was op een enquête onder haar leden in combinatie met verdiepende interviews.

Het feit dat deze enquête in het onderzoek van SEO 60 keer wordt geciteerd, geeft ons inziens aan dat er grote waarde aan wordt gehecht: het is algemeen bekend dat het aantal keren dat een onderzoek wordt geciteerd, een indicator is voor het belang dat aan de studie wordt gehecht.

Indien SEO van mening was dat er dusdanige blinde vlekken waren in de voorhanden informatie dat nader onderzoek nodig was, dan had de onderzoeksopzet moeten worden gewijzigd en had een goed gevalideerde enquête onder stakeholders moeten worden uitgezet.

Indien SEO van alle stakeholders die zijn geïnterviewd de achterliggende informatie had willen gebruiken als zelfstandige informatiebron, dan had zij de gegevens van BK en ook van BVOK moeten gebruiken. Wij betreuren het dat onderzoek dat voor onze sector van groot belang is, aan waarde inboet door deze onduidelijkheden en onevenwichtigheden.

Ad. 3 Korte termijn verbeter acties

De evaluatie Wet IKK geeft aan dat de BKR voor de buitenschoolse opvang en de 3 uursregeling een naar verwachting negatief effect hebben op de kwaliteit. Het vaste gezichten criterium voor baby's kan volgens het rapport niet beoordeeld worden. Wel geven alle betrokkenen aan dat het criterium in de praktijk niet werkbaar is.

Ook concludeert het rapport dat de Wet IKK negatieve neveneffecten heeft. Houders ervaren door verschillende IKK maatregelen meer regeldruk, meer personeelsproblemen en minder mogelijkheden voor maatwerk. Pedagogisch medewerkers ervaren door enkele IKK-maatregelen meer werkdruk.

Wij stellen voor het Ministerie van SZW op korte termijn in overleg treedt met de sectorpartijen om te komen tot voorstellen voor aanpassing van de wet IKK, teneinde deze drie punten zo spoedig mogelijk op te lossen.

Ad. 4 Vervolgonderzoek

Wij stellen voor om de volgende empirische vervolgonderzoeken uit te voeren om meer inzicht te krijgen in factoren die van invloed zijn op de kwaliteit van de kinderopvang:

1. Wat is het effect van het opnemen van de pedagogische doelen in de wet op de werkvloer.
2. Wat zijn betrouwbare, valide kind volgsystemen en op welke wijze moeten deze worden gebruikt door medewerkers om de ontwikkeling/achterstanden daadwerkelijk te volgen.
3. Wat is effectief mentorschap voor de stimulering en ondersteuning van de ontwikkeling van kinderen en aansluiting met ouders.
4. Hoe is de taakverdeling/invulling en beschikbaarheid van beroepskrachten voor de baby's na de invoering van de BKR 1 op 3. M.a.w. wordt er meer tijd aan de baby's besteed en zien we positieve ontwikkelingen zoals minder huilgedrag en hoger welzijn?
5. Onderzoek naar groepsgrootte (totaal aantal beroepskrachten en kinderen in één ruimte) op het welzijn van baby's (onrustige omgeving).
6. Welke vormen van coaching zijn er en welke zijn effectief? De coaching moet effect hebben op de kwaliteit op de werkvloer (meer aandacht voor de pedagogische doelen en/of ondersteuning van de beroepskracht). Ook hierbij de frequentie en intensiteit van de coaching betrekken.

De taaltoets 3F en de extra babytraining is nog niet verplicht gesteld. Voor de beroepskrachten die nog niet hierop getraind zijn kan nog een nul meeting plaatsvinden. In de onderzoeken op deze gebieden kan dan goed onderzocht worden:

7. Taaltoets 3F: Onderzoek naar het inhoudelijke niveau van de toets en de toets vorm in relatie tot goed functioneren van competente beroepskrachten.
8. Extra babytraining: Welke babyopleidingen dragen bij aan vaardigheden en kennis in de omgang met baby's? De voortgang van de beroepskracht moet worden gemonitord en geëvalueerd.

Met vriendelijke groet,

Two handwritten signatures in blue ink. The first signature on the left is stylized and appears to be 'E. Bijlsma'. The second signature on the right is more legible and appears to be 'Felix Rottenberg'.

Namens de Brancheorganisatie Kinderopvang,
Emmeline Bijlsma - directeur
Felix Rottenberg - voorzitter